

Helsingi Ülikoolis täna peetud [aulakõnes](#) rääkis Soomes riigivisiidil olev Vabariigi President Toomas Hendrik Ilves Eesti ja Soome ühistest juurtest, Euroopa tulevikust ja Läänemere julgeolekust.

“Mõned minu tuttavad eestlased nimetavad Soomet ideaalriigiks, kus nad tahaksid ka ise elada. Miks? Sest Soomes on küllaga järel veel seda, mida ka Eesti nagu iga teinegi riik rohkem vajab. Need on identiteeditunnetus, tingimusteta isamaa-armastus, solidaarsus, turvalisus,” ütles president Ilves.

President Ilvese sõnul olid Eesti ja Soome 1930. aastate lõpus või 1940. aastate alguses kui üks peatükk ajalooõpikust, jutustamaks, mida oli väärt väikeriikide neutraalsus Teises maailmasõjas. “See neutraalsus oli väärtusetu, suurte painutada ja tallata,” ütles ta.

Vaikiva ajastu Eesti osutus siis eriti nõrgaks. President Ilvese sõnul luges ta piinlikkustundega Eesti saatkonna käskjala Endel Kingo mälestustest, kuidas Talvesõja lõpupäeval rääkis Eesti saadik Soomes Aleksander Warma, et Eesti oli NSV Liiduga baaside lepingut sõlmides väga tark, sest ei kaotanud nii palju maad kui Soome.

“Ja mul on veel piinlikum, kui mõtlen Eesti valitsuse poolt Nõukogude Liidule antud lennuväljadele, näiteks Kuusikule, kust tõusid õhku viisnurkadega pommitajad, mis lendasid pommitama Lõuna- ja Lääne-Soomet,” ütles Eesti riigipea. “On valusalt õpetlik teada, et sõja-eelne Eesti oli ise teinud esimesed mõõndused demokraatialle, mistõttu meilt vabaduse võtmine käis kiiresti ja jäägitult. Mul on kurb meel, et toonane Eesti oli siis nii nõrk, mis võttis meilt võimaluse seista väarikalt ennast kaitsva Soome kõrval.”

President Ilves on enda sõnul uhke nende 60 eestlase üle, kes läksid Eesti toonaste võimude kiuste Talvesõtta ja nende ligi 3500 vabatahtliku eesti mehe üle, kes kuulusid Jätkusõja ajal Soome sõjaväkke. “Aga – osa Soome jäänud eesti meestest anti pärast sõja lõppu NSV Liidule välja, kus nad langesid repressioonide ohvriks. Poliitika alus oli siis geograafia, kui Paasikivi tsiteerida, ja see jäi kehtima pooleks sajandiks,” kõneles Eesti riigipea.

“Mida on õppida jalge alla tallatud või painutatud neutraalsusest?” küsis president Ilves. “Eesti

vastus on kuulumine Euroopa Liitu ja NATO-sse. Eesti vastus on liitlaste otsimine ja ühine panustamine ühise julgeoleku loomisse.”

President Ilves tundis Helsingi Ülikooli aulakõnes erilist muret peaaegu Euroopa sisemereks muutunud Läänemere üle. Üleüldine kliima soojenemine toob Läänemeres kaasa ettearvamatuid muudatusi: osa kalaliike võib kaduda ning viimastel aastatel täheldatud eutrofeerumise tõus kasvab veelgi.

“Meie merd, *mare nostrum*’it, ähvardavad ka kohalikud ohud,” märkis Eesti riigipea, meenutades Venemaa kavatsust suurendada oma Läänemeres sõitvate allveelaevade arvu kümneni. “Seda rahulikus piirkonnas, kus vaid mõni protsent rannikust ei kuulu Euroopa Liitu,” sõnas president Ilves, nimetades ohtlikuks ka Vene valitsuse plaani muuta Läänemeri oma naftatransiidi koridoriks, laskmaks Primorskist läbi kuni 150 miljonit tonni naftat ja naftasaadusi aastas.

Helsingi Ülikooli aulaloengu täisteksti võib leida aadressilt www.president.ee .

Presidendi kantselei avalike suhete osakond
Kadriorus 14. märtsil 2007